

3. Introduction aux approches interculturelles et en sciences humaines, Toulouse, Presses Universitaires du Mirail, 1993, p. 21

4. Charles Taylor, Multiculturalisme, différence et démocratie, Paris, Aubier, 1992.

Марина ЛЕХОЛЕТОВА

(Київ, Україна)

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Здійснення роботи з формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів під час професійної підготовки має міждисциплінарний, багатоаспектний і довготривалий процес, який вимагає спеціальної підготовки. Здоров'язберігальну компетентність ми визначаємо як важливу складову професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів / працівників, яка дасть можливість зберігати та реалізовувати знання, уміння, навички, спрямовані на здоров'язберігальну діяльність, що сприятиме професійному становленню [5, 64]. Необхідно багато зусиль, засобів, умов та принципів, щоб організувати у вищому навчальному закладі здоров'язберігальну діяльність.

Дослідженням принципів професійної підготовки, управління формуванням професійної, здоров'язберігальної компетентності педагога, ціннісного ставлення до здоров'я у системі вищої освіти займалися зарубіжні і вітчизняні науковці (Д. Харченко, Е. Шатрова, І. Драч, М. Боритко, М. Мітяєва, О. Благий, О. Ландо, О. Менчінська тощо).

Для нашого дослідження важливим є аналіз виділених науковцями принципів професійної підготовки майбутніх фахівців, для виділення основних принципів, що сприятимуть формуванню здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів.

Ми погоджуємось з О. Менчінською, яка під принципами здоров'язберігання розуміє «сукупність умов і складових, що забезпечують освітній процес з позиції здоров'язберігання» [6, 4], які характерні для освітнього закладу будь-якого типу.

Досліджуючи принципи професійної підготовки педагога в системі освіти, М. Боритко виділяє інтерактивний принцип. Інтерактивна освіта, на його думку, це «навчання, що вимагає взяття на себе зобов'язань по активному використанню всіх наявних можливостей і по застосуванню їх результатів в своєму щоденному мисленні і поведінці» [2, 44]. До основних принципів управління формуванням професійної та здоров'язберігальної компетентності майбутніх педагогів, науковці І. Драч та О. Ландо відносять принципи: гуманізації; демократизації; соціокультурної обумовленості; цілеспрямованості; науковості; системності; інформаційної достатності; зворотного зв'язку; адаптивності; відкритості; динамічності; прогнозованості; командності [3; 4].

Розкриваючи суть здоров'язберігальної компетентності та здоров'язберігальних педагогічних технологій, М. Мітяєва та Д. Харченко виділяють наступні принципи формування здоров'язберігальної компетентності педагога: системності; безперервного здоров'язберігання (здоров'язберігальна робота проводиться щодня з обов'язковим урахуванням того, що вже було зроблено раніше в рамках організаційних заходів і безпосередньо в навчально-виховній роботі); орієнтації на внутрішні механізми саморозвитку (уміння звертатись до внутрішніх джерел і механізмів саморозвитку рефлексивного шару свідомості); науковості (підвищення

професійної компетенції педагогів з питань здоров'язберігання); культуровідповідності [7; 8]. Схожі принципи у напрямках формування здоров'язберігальної компетентності педагогів, конкретизує О. Шатрова, а саме: формування ціннісного ставлення до здоров'я; пріоритету; комплексності і культуровідповідності; орієнтації на внутрішні механізми саморозвитку; цілісності; індивідуалізації; інтеграції; безперервного здоров'язберігання [9, 113]. В свою чергу, О. Благий виділяє такі принципи здоров'язберігальної компетентності: дидактичні; навчання; відповідності змісту вищої освіти сучасним і прогнозованим тенденціям розвитку науки та технології; інтеграції навчальної й науково-дослідної діяльності; систематичності і послідовності викладання; міцності знань, умінь і навичок; інноваційності навчання; виховного характеру навчання; гуманізації; позитивної мотивації і сприятливого емоційного фону; професійної спрямованості та моделювання професійної діяльності [1, 78–86].

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу та досвід науковців, в контексті нашого дослідження, близькими є виділені науковцем О. Менчінською наступні принципи здоров'язберігання в закладах освіти [6, 5], а в нашому випадку це вищий навчальний заклад (ВНЗ): 1) законність у сфері освіти (суворе дотримання діючих правових норм, що регламентують і регулюють діяльність ВНЗ, а також створення умов для здійснення навчально-виховного процесу на основі дотримання чинного законодавства у сфері охорони здоров'я, праці та техніки безпеки); 2) обов'язковості виконання рішень та виконання приписів контролюючих органів державної і муніципальної влади та органів управління освітою у сфері здоров'язберігання всіма учасниками освітнього процесу (суворе дотримання правових та санітарно-гігієнічних норм, встановлених органами державної і муніципальної влади); 3) гуманітаризація (переоцінка компонентів навчально-виховного процесу в світлі людиноутворюючої та професійної функції); 4) гармонія стосунків (встановлення у ВНЗ особливого психологічного клімату, що дозволяє здійснювати рівноправну співпрацю між педагогом, студентом, батьками, а також всередині студентського колективу); 5) адаптація (створення умов для гнучкого оперативного процесу як системи в залежності від фізичного та психічного стану здоров'я студентів і встановлення режиму діяльності ВНЗ, що сприятливо впливає на збереження здоров'я і продуктивне навчання); 6) валеологічність (організація у ВНЗ валеологічного виховання студентів, що враховує вікові особливості та підвищує культуру особистості у сфері здорового способу життя; принцип реалізовується через зміст освітніх програм і індивідуальний фізичний розвиток студентів, у тому числі тих, які мають відхилення у здоров'ї); 7) співпраця (проведення у ВНЗ психолого-педагогічного та медичного моніторингу стану здоров'я студентів спільно з психологами, педагогами, медичними працівниками, соціальними педагогами; принцип практично реалізовується у формі проведення профілактичної роботи серед студентів, батьків з питань здоров'язберігання); 8) відповідальність (формування індивідуальної, колективної відповідальності за стан здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу).

Урахування зазначених принципів у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів підвищить рівень їх здоров'язберігальної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Благий О. Принципи формування здоров'язбережувальної компетентності у процесі підготовки майбутніх інженерів-технологів харчової галузі / О. Благий // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, (5 (59)), 2016. – С. 78–86.

2. Борытко Н. М. Гуманитарные принципы профессионального образования педагога воспитателя в системе непрерывного образования / Н. М. Борытко // Известия Волгоградского государственного педагогического университета, 75(11). – 2012. – С. 41–45.

3. Драч І. І. Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи [Текст]: монографія / І. І. Драч. – К.: «Дорадо-Друк», 2013. – 456 с.

4. Ландо О. А. Специфика модели управления формированием здоровьесберегающей компетентности будущих учителей начального образования [Электронный ресурс] / О. А. Ландо // Педагогічні науки. Scientific Journal «ScienceRise» №4/1(9)2015. – С. 65–71. DOI: 10.15587/2313-8416.2015.40596. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://journals.uran.ua/sciencerrise/article/view/40596/38225>

5. Лехолетова М. М. Технології при формуванні здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери як педагогічна умова професійної підготовки у вищих навчальних закладах / М. М. Лехолетова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Додаток 3 до Вип. 36, Том II (18): Тематичний випуск «V Міжнародні Чепланівські психолого-педагогічні читання», 2(36), – 2016. – С. 62–69.

6. Менчинская Е. А. Основы здоровьесберегающего обучения в начальной школе: Методические рекомендации по преодолению перегрузки учащихся / Е. А. Менчинская. – М.: Вентана-Граф, 2008. – 112 с.

7. Митяева М. А. Здоровьесберегающие педагогические технологии: учеб. пос. для студ. вузов / М. А. Митяева. – М.: Издат. центр «Академия», 2010. – 192 с.

8. Харченко Д. В. Модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога НОУ НПО / Д. В. Харченко // Наука и общество: проблемы современных исследований. – Омск, НОУ ВПО «ОмГА», 2013. – С. 241–246.

9. Шатрова Е. А. Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога / Е. А. Шатрова // Вестник Томского государственного педагогического университета (TSPU Bulletin), 2012. 2 (117). – С. 111–116.

Олена ЛИХОЛАТ, Ганна ТКАЧЕНКО
(Слов'янськ, Україна)

АКМЕОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ХУДОЖНЬО-ТВОРЧІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

На початку третього тисячоліття все більше обговорюється процес інтеграції України до світової спільноти, який не може відбутися без інтеграції кожної конкретної людини. Одночасно з новим типом цивілізаційного розвитку XXI століття виникає потреба в новому типі професійної освіти, яка потребує педагога нового типу. Педагог майбутнього в сфері професійної освіти – це особистість з числа інтелектуальної та управлінської еліти, це людина з розвиненими механізмами саморозвитку, самоорганізації, високою мотивацією досягнень, прагненням до успіху, творчості, високих результатів в професійній діяльності та житті. Цілісний розвиток людини в якості мети освіти на сьогоднішній день пропонує самостійна наукова дисципліна акмеологія, яка покликана вирішити проблему професійного зростання людини [4]. Ця наука виникла на стику природознавчих, суспільних і гуманітарних дисциплін і вивчає закономірності розвитку людини, особливо в процесі досягнення найвищого рівня цього розвитку.